

Lisa Gjedde & Bruno Ingemann:

“Researching Experiences: Exploring processual and experimental methods in cultural analysis”.

Newcastle-upon-Tyne: Cambridge Scholars Publishing. 2008.

I begyndelsen var – ikke ordet – men ‘the experience’, er forfatterne introducerende åbningsreplik, og gennem resten af bogens 191 sider ekskl. noter og litteratur må læseren så gætte sig til, hvad de mener med “the experience’. Halvvejs igennem bogen bliver experience diskuteret i forhold til eksperimentelle metoder, men ellers kommer der ikke nogen klar definition. Taler vi om en konkret oplevelse? Er der tale om erfaring, som det engelske ord også kan pege på? Eller er det blot et fokus på, at vi i vores møde med alverdens fænomener oplever, og at denne oplevelse går forud for, at vi kan sætte ord på det?

Det sidste bliver i udgangspunktet det mest sandsynlige, som bogens metodologiske projekt udruller sig, og forfatterne ønsker at definere sig væk fra traditionelle receptionsstudiers brug af kvalitative interviews som “formidler” af bestemte oplevelser. I stedet forfølges en interdisciplinær og eksperimenterende tilgang til mødet med mediefænomener og måden, vi oplever på, hvor særligt den kognitive psykologi fremhæves.

Bogen tager således et polemisk afsæt i receptionsstudier, der mere eller mindre bliver afvist som et ideologisk korstog (s. 3), og man fornemmer, at forfatterne ikke har taget synderlig notits af receptionsanalyser efter Stuart Halls arbejde i 1970’erne og David Morleys undersøgelse af the Nationwide Audience i 1980.

Forfatterne finder dog stadig stor inspiration i receptionsanalysen, men vender sig i stedet mod Alfred Schütz og en fænomenologisk tilgang, eller som de selv fremhæver: “we want to investigate the world as the participants experience it. This concept leads to an interest in what the subjective meanings are and how they are constructed” (s. 3-4).

Og nu begynder man så at glæde sig til resten af bogen. Interessant burde det blive at læse om, hvordan brugeren selv stiller ind på verden og mediefænomener. Og hvordan de ud fra egne projekter og relevanssystemer gør verden meningsfuld. Bogen forbliver dog låst i en blanding af receptionsanalyse og perceptionsanalyse, der tilsammen giver et ‘processual perspective’ på tekst-læser-relationer frem for for alvor at gå ind på de subjektive strukturer, der organiserer brugernes måde at stille ind på omverdenen og give den mening.

Med disse forbehold, så inviterer bogen os trods alt indenfor til en række interessante projekter og nye metodiske tiltag, hvor forsøget bliver at angribe receptionssituationen med brugerens øjne. Bogens overordnede ønske er ligeledes at introducere ‘The Reflexivity Lab’, der er udviklet fra projekter, der har haft videobaseret processuel metode som udgangspunkt, og som inddrager nye medieteknologier i forhold til metodisk nytænkning.

Ni kapitler og en række mindre ‘zoom-in’-kapitler efterfølger introduktionsafsnittet og udgør således bogens struktur. De første fire kapitler er en afrapportering af de projekter, der er baggrunden for udviklingen af The Reflexivity Lab og brugen af den videobaserede metode, som der gives

en illustreret forklaring på i det første 'zoom-in'-kapitel. Zoom-in-artiklerne tjener et godt formål som nedslagspunkter og som markering af væsentlige pointer fra forfatterne, men installerer desværre også en lidt forvirrende struktur.

Kapitel 1 omhandler The Mirage Project, som med 16 informanter kommer frem til, at billeder faktisk betyder noget for nyhedsartikler, og peger på, at læserne har forskellige læsestrategier i forhold til, hvordan de stiller ind på artikeltekst og billede. Her bliver informanterne udsat for både faktiske og til formålet redigerede tekster.

Kapitel 2 omhandler The Illustrated Science Project, som ligeledes med 16 informanter kommer frem til, at de forskellige narrativer, som bruges i populærmagasiner, opererer på forskellige niveauer og har en betydningskabende konsekvens for brugerne.

Kapitel 3 og 4 omhandler begge projekter, hvor der blev anvendt walk-video til at forstå de læsestrategier, som personer har i forbindelse med et museumsbesøg og i oplevelsen af kunst. Det sker gennem brug af en metode, hvor informanter går rundt med en videokamera-hat, der således fanger, hvad selvsamme informanter stiller ind på. I disse projekter kommer vi tættest på bogens fænomenologiske ambition.

Hvis man ønsker at springe over de fire første kapitler, så får man en kort opsummering af dem i kapitel 5, hvor de presses ind i en kognitionspsykologisk diskussion af den eksperimentelle metode i forhold til den stadig løse definition af experience. Her udmærker diskussionen sig ved at være afprøvende og netop søgende i sit spørgsmål om, hvorvidt de eksperimentelle metoder kan bidrage til publikums- og receptionsforskningen. Kapitel 5 får tillige etableret et rammeværk, hvor experience skal forstås i forhold til viden, følelser, værdier og handlinger.

Resten af bogen mangler måske lidt forbindelse til det forrige og særligt efter det lidt opsamlende kapitel 5, men er dog alligevel et forsøg på at udfolde det etablerede rammeværk. I kapitel 6 fremstilles og diskuteres eksempelvis strukturelle modeller til at forstå narrativer. Et indhold, som måske meget bedre lod sig præsentere i sammenhæng med kapitel 2 og projektet med narrativer i populærmagasiner. Kapitel 7 og 8 er endnu to projekter, som afrapporteres, men hvor teknologien tidligere var et metodisk redskab, så er disse projekter fokuseret på oplevelser med teknologier, henholdsvis webart og brugen af interaktive digitale medier på et kunstmuseum.

Endelig leverer kapitel 9 – outro – en samlende refleksion over samtlige seks projekter, som afrapporteres i bogen. Og her fokuseres særligt på det visuelle som en forandringsvehikel, hvor forfatterne selv stiller sig undrende: "Either we have nothing original or well founded to say, or even worse, we make what would be perceived as a quite banal and meaningless ordinary generalisation" (s. 177). Det dilemma og de spørgsmål, den undren medfører, forfølger forfatterne videre i den resterende del af kapitel 9, og de konkluderer, at diskussionerne forbliver en uendelig historie, men at bogen trods alt viser, hvor langt forfatterne er kommet i deres eget arbejde.

Så alt i alt stiller bogen mange interessante og gode spørgsmål. Det erklæres flere steder, at The Reflexivity Lab er et forsøg på metodisk nytænkning, hvorfor der er mange relevante og fornyende perspektiver at hente i bogen, men den er ikke nogen metodologisk forløsning. Den lettere forvirrende struktur, der måske kommer af, at bogen er en samling af projekter med forskellige mål og interesser, kræver en god læsestrategi. Eksempelvis er det iøjnefaldende, at 'the theory of the four

gazes', en teori om, hvilket 'blik' brugerne stiller ind med, præsenteres i flere kapitler og derudover har sit eget 'zoom-in'-kapitel andetsteds i bogen.

Men måske er forvirring netop det, forfatterne på eksperimentel vis ønsker at skabe, da man som læser kommer til at tænke over, hvordan man har konventionelle forventninger til organiseringen af fagbøger, og hvordan man typisk oplever deres fremdrift.

*Lars Holmgaard Christensen, oplevelsesetnograf og Forskningschef i Nye Medier, ph.d.
Danmark Medie- og Journalisthøjskole*